

вихованні дитини. Українські народні іграшки допомагають зберігати та передавати культурні традиції та цінності, вони є частиною національної спадщини, із якою дитина знайомиться ще з раннього дитинства. Це сприяє формуванню національної самосвідомості та патріотизму молодого покоління.

Список використаних джерел

1. Найден О. С. Українська народна іграшка : Історія. Семантика. Образна своєрідність. Функціональні особливості. Київ : АртЕк, 1999.
2. Найден О. С. Українська народна іграшка. Сміслові та обрядові основи. Обазотворче мистецтво. № 3, 1991. С. 27-30.
3. Омеляненко Л. Опішнянська іграшка. Практичний посібник. Полтава : Графітекс, 2006.
4. Тарасова О. О. Лялька-мотанка. Харків, 2014.

Мойса Інна,

в. о. директора, викладачка вокалу
Карлівської дитячої музичної школи
(м. Карлівка)

УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА В ПЕРІОД ВІЙНИ

***Анотація.** У статті розкрито значимість української культури в сьогоденні, окреслено питання волонтерства та допомоги ЗСУ, алгоритм протидії рашистській пропаганді, розглянуто тенденції розвитку мистецтва в Україні.*

***Ключові слова:** українська культура, культурні практики, український кінематограф, книговидавництво, театри, концертна сфера.*

***Постановка проблеми.** Нещодавно завершилося дослідження «Культурні практики населення України під час війни» за фінансової підтримки Українського Культурного Фонду (далі – УКФ). Ми – це громадська організація «Демократичні ініціативи молоді» (для довідки рік заснування – 2000, профіль діяльності – маркетингові і соціологічні дослідження). Основні*

результати є у звіті та оприлюднені під час прес-конференції в УКРІНФОРМ, але хочемо поділитися загальним висновком, який виник у наслідок спілкування з експертами, що стало третім етапом нашого дослідження.

Ми звернулись до експертів – відомих науковців, діячів української культури і мистецтва, громадських діячів, серед яких Сергій Тримбач, Микола Томенко, Андрій Кокотюха, Павло Гай-Нижник, Тетяна Сосновська, Ксенія Семенова, Ольга Стельмашевська і багато інших. Запитували їх про негативні і, можливо, позитивні тенденції в сучасній українській культурі. Як не дивно, але війна принесла дійсно деякі позитивні зміни.

Так, за висновками експертів, найбільше під час війни наразі постраждали музеї й бібліотеки. Це сталося як через незахищеність музейних сховищ на певних територіях, так і через знищення артефактів української культури в окупованих регіонах. Суттєвих збитків зазнав бібліотечний фонд, пам'ятники й пам'ятки архітектури.

Спад виробництва торкнувся українського кінематографу. Якщо до війни всі аналітики сміливо говорили про підйом і розквіт українського кіно, то зараз, через фактичну відсутність можливостей для зйомок, ми матимемо спад на роки, який буде важко надолужити й після Перемоги. І це найбільша прикрість, особливо якщо зважати, що українське кіно зараз в актуальному фокусі уваги українського глядача. Українці чекають на кіно про Батьківщину в минулому, теперішньому й майбутньому, діти хочуть дивитися українські мультфільми, а світова громадськість – якісне документальне кіно про події, які в нас відбуваються, правду про жахи війни.

Ситуація зростаючого попиту, який, вірогідно, буде задовольнятися не українським контентом у силу обмежених обсягів останнього, в цілому є загрозливою й несе цілий ряд потенційних ризиків. Один із них – звернення частини населення до ворожого російського контенту. Саме потреба в недопущенні цієї ситуації вимагає поновлення кіновиробництва вже зараз.

Дещо краща, ніж у кінематографі, ситуація у сферах книговидавництва, театрального мистецтва й концертної діяльності. Там спостерігається якщо не

розквіт, то, принаймні, не спад. Це не стосується, звісно, регіонів зони бойових дій, де мистецтву масового глядача виживати важче. Українська книга впевнено й поступово нарощує продажі, можливо, не такими темпами, як хотілося б, однак позиції книговидавництва однозначно посилились. І, якщо на початку війни багато маленьких видавництв позакривалися, то зараз вони поступово відновлюють роботу в звичному режимі. Усе це дає змогу сфері книговидавництва повністю відновитися і значно розвинутися в перспективі.

Театральне мистецтво суттєво загальмувало у своєму розвитку лише в зонах бойових дій. На іншій же території України квитки активно скуповують, а на прем'єрах вистав не буває порожніх місць. Звісно, ризики звуків сирени під час перебігу вистав ніхто не відмінює, але й попри це люди активно відвідують театри.

Театри, а найбільше концертна сфера, опинилися сьогодні швидше в ролі амбасадорів української культури на світовому рівні. Вони одними з перших почали гастрювати на підтримку України, збираючи повні зали в інших країнах світу, серед кола як земляків, так і симпатиків України. Саме під час концертів триває збір коштів на ЗСУ, але головна місія такої діяльності – привернення уваги світової громадськості до війни в Україні, адже, поки війна не закінчилася, дуже важливо, щоб воєнна тема в Україні не сходила з перших шпальт світових ЗМІ.

Саме у сфері музики, через створення нових пісень, появу нових гучних імен і проєктів під час війни, Україна демонструє високу ініціативність. З'являються нові хіти, які підкорюють закордонну аудиторію («Стефанія», «Бахмут», «Пес Патрон» і т. д.). Звучать нові гучні й по-новому відкриті імена давно знайомих виконавців, які створюють непересічні мелодії й композиції: KalushOrchestra, KozakSystem, «Жадан і Собаки», «Хорея Козацька», Артем Пивоваров тощо.

Багато з виконавців гастрюють Україною у прифронтових зонах, підтримуючи військових своїми концертами. Активне створення ринку музичного контенту патріотичної тематики, яка покликана об'єднувати,

згуртовувати спільноту в протидії ворогу тут і зараз, – дієвий інструмент у війні, адже саме музика, пісня надихає, дає надію на Перемогу, допомагає відчувати співпричетність до історичних подій.

Війна, яка змусила людей згуртовуватися, об'єднуватися й дистанціюватися від російського культурного простору, мимоволі спровокувала бум української культури. Поки що ми бачимо лише початок цього буму. З'являються талановиті унікальні гурти, виконавці, пісні й автори, які стають цікаві світові. У таких важких умовах глядачам пропонуються нові вистави, відбуваються прем'єри, які збирають повні зали.

Активно розвивається український Youtube, мережеві канали, які популяризують українську історію й культуру. Те, що ці ініціативи активно набирають підписників, свідчить про небачений інтерес до таких ресурсів. Надзвичайно зросла й цікавість до україномовного контенту в цілому. Люди активно переходять на українську мову, починають значно більше читати українською, слухати й дивитися україномовний контент. Особливо виріс запит на українську дитячу літературу. І це тільки початок великого системного процесу, точка неповернення якого пройдена самим фактом повномасштабного вторгнення. Поштовх до переосмислення, переоцінки цінностей сам по собі є і трампліном для творчості. Як це не прикро, найкращі, найвидатніші твори люди писали під час зламів і подій столітнього масштабу, під час суспільних драм і трагедій, які не могли не впливати на талановиту особистість. І новий досвід, навіть важкий і долеламний, стає плідючим ґрунтом для нових видатних творів, геніальних шедеврів.

Важливим позитивом є те, що культура зараз не тільки стає рятівним колом для нації і тримає її згуртованою, а й перетворюється на плацдарм заяв про Україну світові. За рахунок гастролей мистецьких колективів, вистав і експозицій світ дізнається не тільки про Україну, а і про її страшну воєнну трагедію. Це стимулює увагу спонсорів, донорів, тих, хто може й хоче допомогти. Наша культура монетизує свої презентації в реальну зброю: літаки, танки, гармати, те, що зараз реально допомагає нам захищатися й відвоювати

своє головне — волю.

Отже, найбільш позитивною тенденцією розвитку вітчизняної культури можна вважати відрив від російського культурного простору, тотальне дистанціювання від нього. Зростає інтерес українців і всієї світової спільноти до нашої національної культури, історії; а головне — відбувається масштабний суспільний перехід до україномовного контенту. Так для нас, хай і не несподіванкою, але однозначно приємною новиною нашого телефонного опитування (вибірка 1000 респондентів по всій території України окрім окупованих територій, похибка 2,6%) стала кількість опитаних, які прийняли тотальне безповоротне рішення перейти повністю на українську мову в споживанні різноманітного контенту (мова і про книжки, і про фільми, і про музику). Хтось зразу, а хтось поступово, хтось поки лише в музиці, а хтось поки лише в читанні, але на загал таких виявилось значно більше половини — 78% від усіх опитаних і 92% від тих, хто змінив мову споживання контенту. Приємністю стало і те що 44% опитаних стали читати українських авторів. Якщо додати до цієї цифри тих, хто ще до війни переважно читав українських авторів, вийде дуже приємна цифра, яка не може не вселяти оптимізму. Крім цього складні життєві обставини, попри весь трагізм війни, дають українським митцям поштовх до творчості. Так зростає якість культурного контенту, з'являються нові витвори мистецтва. Україна достойно презентується творцями її культуру у світі, аби отримати підтримку світової громадськості у війні. Мистецькі події і заходи культурного спрямування допомагають збирати кошти на потреби Збройних Сил України. Проте, тут є проблема, адже попри шалено зростаючий попит на український культурний продукт, його ще надзвичайно мало. І це апеляція до тих, хто створює продукт, розвиває культурні індустрії.

Висновки. Підсумовуючи наше спілкування з експертами, слід зазначити наступне: інколи вони висловлювали діаметрально протилежні позиції, обговорюючи одні й ті ж питання. Проте у ключових моментах були солідарними. Українській культурі, яка отримала шалений поштовх із початку

повномасштабного вторгнення, зараз притаманна місія зброї. Сьогодні, під час війни, наша культура не тільки є об'єктом захисту, але й сама захищає, об'єднує, дає сили й насагу. Це те, що тримає нас у рішучості й наповнює енергією рухатися вперед, постає й метою, і засобом одночасно.

Тому настільки важливо вкладати в підтримку культурних інституцій сили, час і фінанси. Зараз як ніколи на часі державна підтримка культури, і так потрібна загальнодержавна стратегія розвитку. І все це необхідне тому, що лише повне дистанціювання від російської культури, повна незалежність від неї й самодостатність не просто наблизять нашу Перемогу, а зроблять її повноцінною й остаточною. Адже це не лише допоможе повернути загарбані території, а й унеможливить зазіхання на них у перспективі, бо зможемо відвоювати головне — розум і душі людей.

Список використаних джерел

1. Газета «День». ТОВ «Українська прес-група».
2. Канал YouTube.
3. Gazeta.ue.

Мотилевич Ірина,
викладачка Полтавської дитячої
художньої школи імені Святослава
Пашинського (м. Полтава)

ВІДРОДЖЕННЯ ТЕХНІКИ ЛІНОРИТУ НА УРОКАХ РИСУНКУ В СУЧАСНІЙ ДИТЯЧІЙ ХУДОЖНІЙ ШКОЛІ

***Анотація.** У цій статті розглянуто історію техніки лінориту, її переваги та можливості в контексті сучасного навчання малюванню в дитячих художніх школах.*

***Ключові слова:** ліногравюра, лінорит, графіка*

У сучасному світі, коли технології надто часто витісняють традиційне мистецтво, потрібно ставити перед собою задачу на відновлення та популяризацію видів та технік мистецтва, які мають давню історію. Однією з